

Spor efter middelaldervold og Hasseris Å

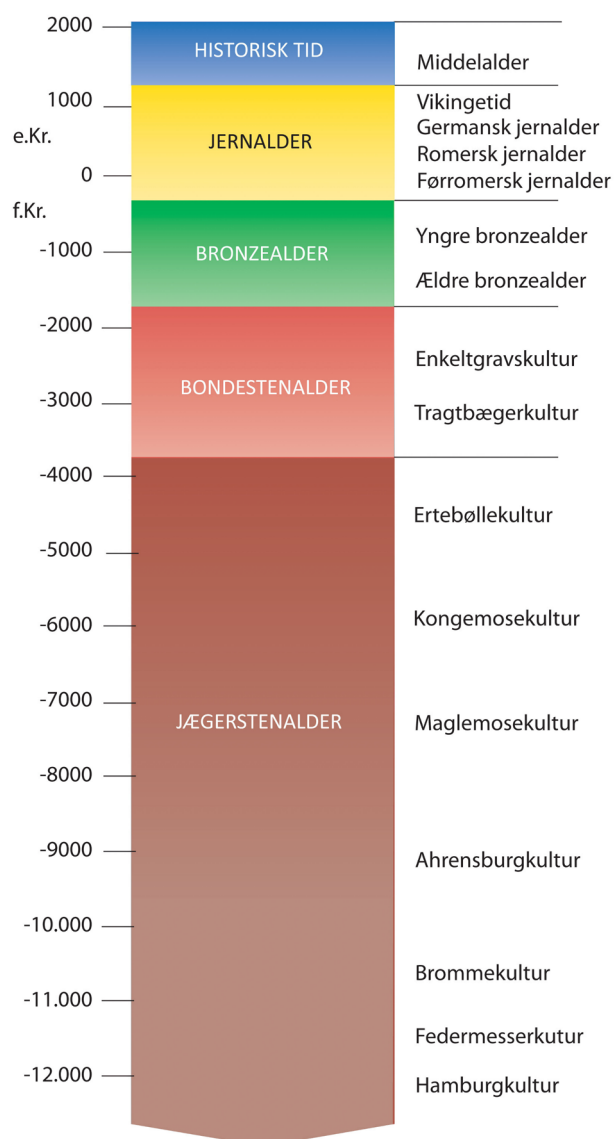
Arkæolog Kirstine Schrøder Hansen

Nordjyske
Museer
Vi giver historien liv

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
Undersøgelsens baggrund	3
Lokalområdet	3
Undersøgelsens resultater	4
Sammenfatning og perspektivering	6
Hvis du vil vide mere	6

Indledning

I forbindelse med en totalrenovering af den gamle Sydbank på Vingårdsgade 21, skal det gamle trappetårn i baggården nedrives. Desuden skal der anlægges nye kloakrør i den sydvestlige del af baggården. Der er i alt blevet gravet 9 felter. 8 af felterne er direkte ned i den middelalderlige vold, og det sidste viste spor efter en åbanke.

Undersøgelsens baggrund

I baggården til Vingårdsgade 21 skal et ældre trappetårn erstattes af et nyt trappetårn. Det nye trappetårn graves ned i samme dybde som det ældre tårn, svarende til 4 meter under terræn. Med en anlægsdybde på 4 meter under terræn er det uundgåeligt, at anlægsarbejdet vil komme ned i arkæologiske kulturlag. I baggården skal der tillige ske en nyanlæggelse af både spildevands- og regnvandskloakker i urørt kulturjord.

Lokalområdet

Vingårdsgade 21 ligger i den sydvestlige del af Aalborgs kulturarvsareal af national betydning og inden for rammerne af den middelalderlige købstad (fig. 1).

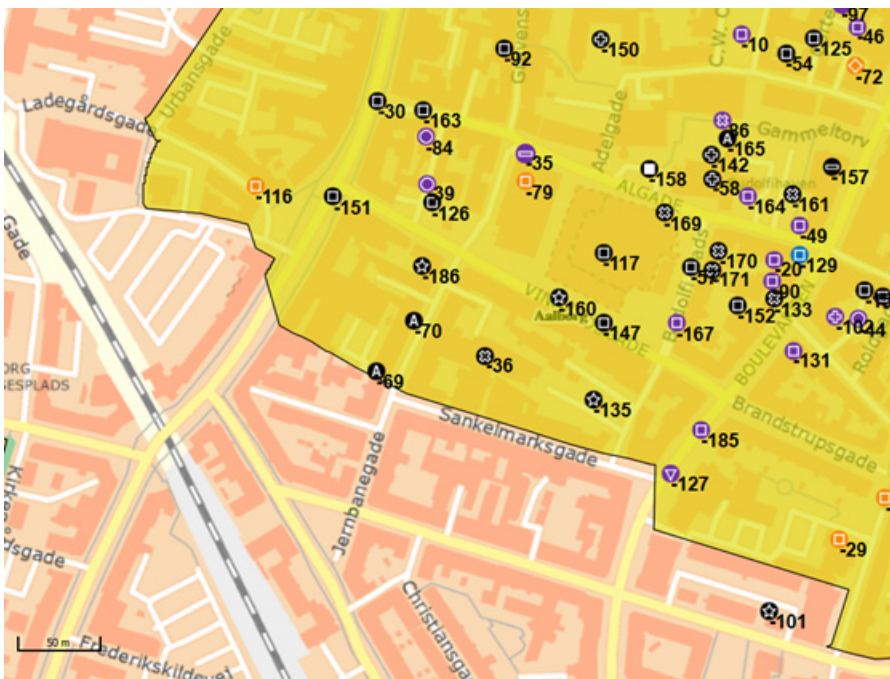

Fig. 1: Vingårdsgade 21 er markeret med sted- og lok.nr. 120516-186. Den gule farve angiver kulturarvsarealet for Aalborg. Kort fra Fund & Fortidsminder. 120516-69 og -70 er forkert placeret i databasen. Nord er opad.

På grundlag af primært udgravningen ÅHM jnr. 6713 (120516-147) og forundersøgelsen ÅHM jnr. 6539 (120516-135) kan bybefæstningens vold og voldgrave fra middelalderen rekonstrueres (fig. 2). Grunden Vingårdsgade 21 ligger med stor sandsynlighed oven på denne vold og grav. Nord for befæstningen ses en del af Skt. Peders kirkegård med det udgravede dige.

Fig. 2: Rekonstruktion af middelaldervold og voldgrav.

Undersøgelsens resultater

Der blev i alt gravet 9 felter (fig. 3). Alle felter, undtaget 5 og 9, blev gravet ned til undergrund.

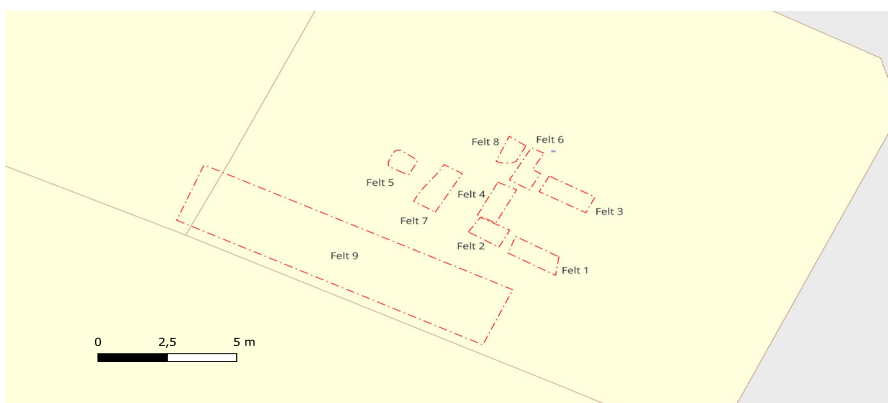

Fig. 3: Matrikelkort med de 9 felter, der er blevet udgravet i baggården ved Vingårdsgade 21. Felt 1, 2, 3, 4, 6 og 8 ligger under det nu nedrevne trappetårn. ©Dataforsyningen.

Når man kigger på kort med tolkningen over det middelalderlige Aalborg (fig. 2), viser det sig, at felterne 1, 2, 3, 4, 6, 7 og 8 ligger i volden. Volden har bestået af ler. I felt 2 blev der fundet en pæl, der kunne dateres til 1589-1610. Denne er formentlig nedsat senere til et andet formål. Der blev fundet yderligere to i felt 1, som ikke kunne dateres.

I felt 7 fremkom, hvad der tolkes som et bolværk, hvor pælen i konstruktionen er dateret til 1603-1606 og er bygningstømmer. Det kan ses ved at pælen har 3 synlige nothuller med en diameter på 3-4 cm og har et indhak til en tværrem.

I felt 9 ses en stor kampestensopbygning (fig. 4) med teglsten og cementopbygning mod øst. Stenene sidder i kompakt sand mens teglstenene sidder i en form for mørtel, dog stadig med meget sandet struktur. Der ses flere steder 3 skifter af kampestenen med størrelse fra 40-60 cm i diameter. Fundamentet i øst-vestlig retning. Konstruktionen har formentlig fungeret som åkant ud mod Hasseris Å. Fundamentet ovenpå er formentlig bygget i 1800-tallet.

Fig. 4: Digitalisering af kampestenene med hvid. Viser kanten ud mod Hasseris Å. Desuden ses også noget af hushjørne mod vest.

Sammenfatning og perspektivering

Felt 1-8 ligger alle på stedet, hvor volden i middelalderen lå undtaget felt 5. Der er fundet stolper i felt 1, 2 og 7. De har måske forbindelse til hinanden sammen med det formodede bolværk i felt 7. Alle pælene er banket ned i volden, og de er måske ikke direkte i forbindelse med volden, men har mere tilhørsforhold til åen, som løber syd herfor.

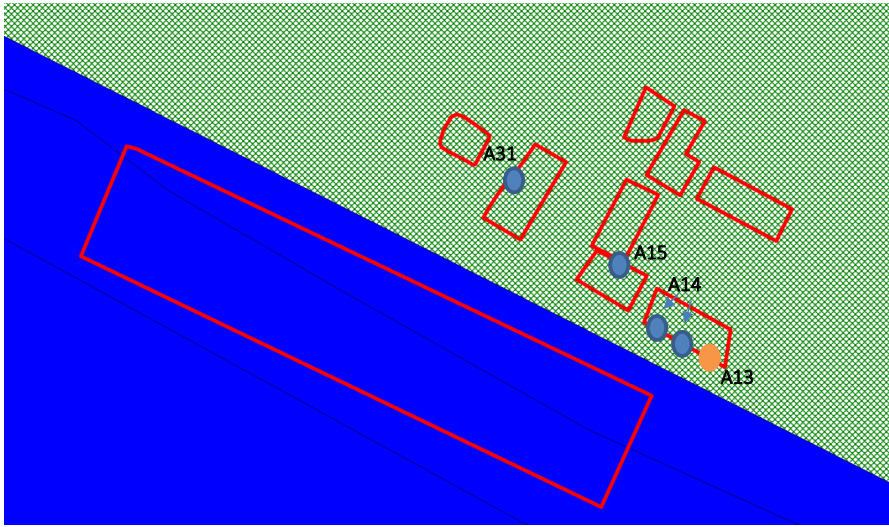

Fig. 5: De 4 blå markeringer viser pælene fundet ved udgravningen. Den orange markering er stolpesporet A13. A14 kunne ikke dateres. A15 og A31 er dateret til omkring 1589-1606. De ligger rimeligt på række, og kan være nedrammet i forbindelse mellem overgang fra voldgrav til vold, eller fra land til Hasseris Å.

Dertil er det bevist, at Hasseris Å har været grænset af med kampesten, hvorpå der, formentlig senere end anlæggelsen af kanten, er bygget et teglstenshus.

Hvis du vil vide mere

Daly, Aoife, 2023. Dendrochronological analysis of timbers from Vingårdsgade Aalborg ÅHM7311. dendro.dk report 2023:33, Copenhagen

Udgravningsdata

Vingårdsgade 21, baggård

- Nordjyske Museer jnr. 7311
- Udgravningsperiode: 14. august 2020-9. september 2020
- Fund & Fortidsminder: 12.05.16 sb. 186
- Slots- og Kulturstyrelsen jnr. 20/06408
- Bygherre: Aabo Sørensen Invest A/S
- Undersøgt areal: 31,5 m²
- Deltagere i udgravningen:
 - Arkæolog Kirstine Schrøder Hansen
 - Arkæolog Jeanette Ladefoged Halkier
 - Arkæolog Janne Porsgaard Dam
- Dokumentationsmateriale (fund, fotos, opmålinger m.v.) opbevares på Nordjyske Museer, Vang Mark 25, 9380 Vestbjerg